

NYILATKOZAT

A NEMZETISÉGI OMBUDSMANHELYETTES “ISKOLAI HIÁNYZÁSOK MIATT INDÍTHATÓ SZABÁLYSÉRTÉSI ELJÁRÁSOK ÉS MÁS SZANKCIÓK VIZSGÁLATÁRÓL” SZÓLÓ 2/2022. SZÁMÚ ELVI ÁLLÁSFOGLALÁSÁVAL KAPCSOLATBAN

A Gyermekjogi Civil Koalíció ismét örömmel és szakmai egyetértéssel fogadja a Nemzetiségi Ombudsmanhelyettes 2/2022. számú elvi állásfoglalását, amely az iskolai hiányzások miatt indítható szabálysértési eljárások és más szankciók vizsgálatáról szól (Az elvi állásfoglalás teljes szövege [itt olvasható](#)). Az elvi állásfoglalás egy Borsod-Abaúj-Zemplén megyei településen élő roma család gyerekeinek iskoláztatási problémáival foglalkozik, kiemelt figyelemmel az igazolatlan iskolai hiányzások miatt kezdeményezett nagyszámú szabálysértési eljárás hátterére és következményeire.

A konkrét ügy tapasztalatait felhasználva a súlyos hátrányokkal küszködő, periférikus helyzetű térségek főként roma gyerekeket érintő speciális iskoláztatási problémáira is rámutat a biztoshelyettes, s az elvi állásfoglalás megállapítja, hogy az általános iskola valamennyi feladatellátási helyén szegregált körülmények között tanulnak a gyerekek, így az elkülönítés mellett itt is fennállhatnak azok a nevelési-oktatási problémák, amelyek a minőségi oktatás hiányát eredményezhetik. Több vizsgálat is azt mutatja, hogy az iskolák túlterheltek, kevés a pedagógus, sok esetben a nevelési-oktatási feladatok megfelelő minőségű biztosítása is nehézséget okoz, különösen azokban az intézményekben, ahol jelentős a hátrányos helyzetű gyerekek száma, vagy ahol maga a térség, a település is hátrányos helyzetű.

Az elvi állásfoglalás rámutat arra is, hogy a rossz szociális hátterű családoknál a tankötelezettség teljesítése érdekében, az igazolatlan hiányzás esetén alkalmazandó szankciórendszer, így a családi pótlék szüneteltetése, a szabálysértési bírság kifizetése, valamint a szülők közfoglalkoztatásból való kizárása súlyos anyagi problémákat okoz. A szakmai követelményeknél alacsonyabb színvonalú oktatás gyakran jellemzi – a pedagógusok legjobb szándéka és igyekezete ellenére is – a spontán szelekció eredményeként kialakult, többségében roma gyerekeket nevelő-oktató általános iskolákat.

A szegregált, hátrányos helyzetű térségekben található iskolák egyik legnagyobb kihívása az iskolai tanulmányok sikeres befejezésének elősegítése, az iskolai lemorzsolódás megakadályozása. A Gyermekjogi Civil Koalíció álláspontja szerint is a büntető intézkedések összességében nem képesek hatékonyan reagálni az iskolai hiányzások problémájára, ami egyben a társadalmi lemorzsolódás jele. Kérdésként merül fel, hogy az eredménytelennek tűnő büntető intézkedések kitartó alkalmazása nem vezet-e a

roma és halmozottan hátrányos helyzetű társadalmi csoportok közvetett diszkriminációjához?

A Gyermekjogi Civil Koalíció számos nyilatkozatában felhívta a figyelmet arra, hogy a gyermekek legjobb érdekeit csak olyan oktatási rendszer képes biztosítani, amely nem ismeri a jogellenes elkülönítést. A szegregációval és a minden gyermeket érintő jogsértéssel szemben az államnak aktívan fel kell lépnie.

Az elvi állásfoglalás a feltárt problémák és hiányosságok alapján kiemelt célként határozza meg olyan kutatások, vizsgálatok kezdeményezését és szakmai párbeszéd elindítását, amelyek lehetővé teszik ezen összetett témakör rendszerszintű áttekintését és elemzését. Támogatandó az az elvárás is, hogy a feltárt okokra is figyelemmel, dolgozzanak ki olyan intézkedéscsomagot, amely az **érintett szülőket, családokat, valamint a tanulókat együttesen** – a köznevelési és a gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézményrendszer keretében – pozitív jellegű, az iskolai sikerességet **támogató együttműködésekkel ösztönzi a tankötelezettség teljesítése és az iskolai lemorzsolódás megakadályozása érdekében.**

Az igazolatlan iskolai mulasztások megelőzése szorosan összefügg a **háttérben álló okok feltárásával és megszüntetésével** is, amely okok jellemzően szociális jellegűek, illetve a szülők kapcsolati problémáival, a gyerekek ellátásának, nevelésének súlyos terheivel, nehézségeivel is összefüggnek. A **Gyermekjogi Civil Koalíció álláspontja szerint a sikeres és örömteli iskolába járáshoz számtalan segítség is kell, így különösen megfelelő közlekedési lehetőség és ruházat, minőségi étkezés, egészségügyi ellátás, iskolai felzárkóztatást és fejlesztést segítő foglalkozás, az otthoni tanulási feltételek javítása, továbbá szabadidős és egyéb programok biztosítása.**

Az európai országok korai iskolaelhagyást célzó oktatáspolitikájának fontos eleme az iskolában maradáshoz szolgáló pozitív ösztönzők alkalmazása, valamint az iskolák és a tanárok képessé tétele arra, hogy lemorzsolódást megelőző rendszert hozzanak létre és azt hatékonyan működtessék. **A szankciónak helyük lehet egy komplex motiváló rendszerben, de csak a támogató eszközök kiegészítéseképpen.**

A Gyermekjogi Civil Koalíció álláspontja szerint mindez azt is feltételezi, hogy a támogató szolgáltatások, eszközök bővülnek, továbbá a pedagógusok felkészülnek arra, hogy észrevegyék azokat a jeleket, amelyek alapján azonosíthatják, illetve segíthetik az érintett tanulókat, melyhez szükséges a pedagógusok folyamatos támogatása, továbbképzése és mentorálása.

A Gyermekjogi Civil Koalíció az ENSZ Gyermekjogi Egyezmény 18. cikkének megfelelően fontosnak tartja a szülővel való partneri kapcsolat kiépítését, az ehhez szükséges kapcsolattartási képesség erősítését, valamint a családokra és gyermekekre irányuló támogató, segítő intézkedések megerősítését, egy következetes átgondolt, segítő folyamat kialakítása keretében.

A gyermeki jogok érvényesítése és komolyan vétele mindenkinek érdeke és kötelezettsége, az egész közösség, társadalom ügye.

Budapest, 2022. május 27.

A Gyermekjogi Civil Koalíció részéről:

Békés Iskolák Közösség

Család, Gyermek, Ifjúság Közhasznú Egyesület

Gyerekesély Egyesület

Esélyt a Hátrányos Helyzetű Gyerekeknek Közhasznú Alapítvány (CFCF)

Főnix Mozgalom

Hintalovon Gyermekjogi Alapítvány

Igazgyöngy Alapítvány

Jogismeret Alapítvány

Kék Vonal Gyermekkrízis Alapítvány

Közép Európai Mediációs Intézet (KEMI)

Magyar Pedagógiai Társaság Gyermekérdekek Szakosztálya - Korczak Munkabizottság

Pressley Ridge Magyarország Alapítvány

Reményt a Gyermekeknek Közhasznú Egyesület

Rosa Parks Alapítvány

SOS Gyermekfalvak Magyarország

Társaság a Szabadságjogokért

UNICEF Magyarország

Világszép Alapítvány

és egyéni szakértők, mint :

dr. Baracsi Katalin

Bíró Dalma

Cserey Miklós - Szülőnek lenni program

dr. Hegedűs Judit

dr. Katonáné dr. Pehr Erika

dr. Lux Ágnes

dr. Rácz Andrea

Tománé Mészáros Andrea

dr. Tóth Zsófia

dr. Nagy-Nádasdi Anita Rozália